
KRÓNKA

MEGALAKULT A VAJDASÁGI TUDOMÁNYOS AKADEÉMIA. A Tartományi Képviselőház tanácsainak június 20-án megtartott értekezletén elfogadták a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia megalapításáról szóló törvényt, s ezzel gyakorlatilag létrejött a tartomány legjelentősebb és legrangosabb tudományos és művelődési intézménye.

A törvényindoklásban többek között megállapították, hogy Vajdaságban jelenleg majd száz tudományos, illetve tudományos munkával is foglalkozó intézmény működik, a tudományos munkával foglalkozók száma pedig mintegy tízezer. Az akadémia létrehozásával feltételeket teremtenek a különböző tudományágak még gyorsabb fejlődéséhez, valamint a soknemzetiségű Vajdaság tudományos, kulturális és művészeti múltjának és jelenének gyorsabb feltárásához és tanulmányozásához.

Az akadémia megalapítását üdvözlő köztársasági és tartományi akadémia-elnökök közül többen is paradox helyzetnek vélték azt a tényt, hogy az országban utolsónak Vajdaság alapította meg akadémiáját, holott a múltban is ez volt, a tudományos és művészeti élet szempontjából egyaránt, az ország egyik legfejlettebb vidéke. Már a XIX. század elején Stratimirović Karlócán tudós társaság létrehozásán fáradozott, majd éppen az itt élő értelmiségiek alapították Pesten, 1826-ban a később Újvidékre költözött s azóta is itt működő tudományos intézményt, a Matica srpskát.

A Tartományi Képviselőház egyben kinevezte az akadémia munkáját előkészítő bizottságot. A törzsbizottság még az év folyamán megválasztja az akadémia rendes és levelező tagjait.

ÖTNYELVŰ VAJDASÁGI ENCIKLOPÉDIA. Mindössze három nappal a Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia megalapításáról szóló törvény meghozatala után sor került tudományos és művészeti életünk még egy jelentős eseményére. A Szocialista Szövetség Tartományi Választmányának művelődési és tudományügyi szakosztálya javaslatot tett Vajdaság enciklopédiájának kiadására. A bizottságnak az a véleménye, hogy a zágrábi Lexikográfiai Intézet *Jugoszláv Enciklopédiájának* második kiadásához készülő vajdasági vonatkozású anyagot ki lehet bővíteni s azt három-négy kötetben, tartományunk nemzeti és nemzetiségi nyelvén megjelentetni. Az ötnyelvű enciklopédia elkészítésének jelentős részét éppen a most alakult VTMA vállalná.

A kezdeményező bizottság javaslatában egyebek között megállapította, hogy a *Jugoszláv Enciklopédia* első kiadásakor (amikor még nem létezett az azóta ugyancsak megalakult vajdasági szerkesztőség) kimaradt vagy rövidítve jelent meg sok fontos mozzanat, különösen a nemzetek és nemzetiségek történetéből. A második kiadásban ezek a hibák már nem ismétlődnek meg, s egyszersmind Vajdaság sokkal jobb bemutatást nyer, mint korábban. Ezt bizonyítja az az adat is, hogy míg az első kiadásban

Vajdaságról mintegy 15 000 sor szöveg volt, a második kiadás már mintegy háromszor ennyi teret biztosít neki. Az újabb kiadás szócikkeinek 80 százaléka nem szerepelt az előző kiadásban. A bizottság úgy véli, hogy még e kétségkívül terjedelmesebb és sokoldalúbb bemutatás sem tartalmazza mindazt, amit tartományunkról tudni kell, s ezért javasolja, hogy a rendkívül szigorú mércék alapján készülő, országos jellegű kiadvány mellett készüljön el a Vajdaságot egészében prezentáló munka is. Ez az enciklopédia országos és világviszonylatban kell hogy bemutassa tárgyát, mind a jelenkorban, mind történelmi vonatkozásaiban.

A bizottság leszögezte, hogy a vajdasági enciklopédia csak akkor felelhet meg céljának, ha eleget tesz a kidolgozását indokló és sürgető követelményeknek. Mindenekelőtt a Vajdaságra vonatkozó fogalmakat kell felölelnie, s az általános témák közül csak azokat, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak hozzá. Figyelmet kell fordítani arra, hogy az ilyen általános fogalomról rövid, de lényegbevágó ismertetőt adjon s minden Vajdasághoz fűződő adatot közöljön. Az említett okok mellett kedvező pillanatban készül a kiadvány, mert megvan a lehetősége a párhuzamos munkára.

JUGOSZLÁV PÁRTTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS BUDAPESTEN. Június 8-án a Magyar Munkásmozgalmi Múzeumban 60 éves a *Jugoszláv Kommunista Szövetség* címmel párttörténeti kiállítás nyílt. A kiállítást magyar részről Szikossy László, a Munkásmozgalmi Múzeum igazgatóhelyettese, jugoszláv részről pedig dr. Vitoimir Gašparović budapesti nagykövetségünk nyitotta meg. Gašparović emlékeztetett arra, hogy az elmúlt hatvan évben született meg és fejlődött Ju-

goszlávia forradalmi munkásmozgalma. Történelme megannyi nagy esemény és drámai fordulópont hatósugarában alakult. Az elmúlt hatvan év eredményei — mondta a nagykövet —, de kiváltképpen azok, amelyek mutatószámokkal nem jelezhetők, a kivívott szabadság, a munkásosztály tényleges hatalma, nemzeteink és nemzetiségeink testvérisége és egysége, öngazgatásunk és el nem kötelezett politikánk, egyértelműen bizonyítják a megtett út helyességét. A budapesti alkalmi kiállítás június 25-éig tartott nyitva.

SZÍNÉSZDÍJAK. A Szerbiai Színművészek Egyesülete jelentős elismerésben részesítette az Újvidéki Színház Három nővér című, Harag György rendezte előadását. Az elmúlt évad kiemelkedő előadásává nyilvánították, a darabban szereplő két színészt, a Mását alakító Ladik Katalint és a Csebutikin doktort meglevenítő Ferenczi Jenőt pedig az egyesület évi díjával jutalmazták, míg Bajza Viktória (Irina szerepéért) dicsérő oklevelet kapott.

Színészi díjat kapott még Petar Kralj, Svetlana Bojković, Olivera Marković, Mirjana Vukojčić (valamennyien belgrádiak) és a niši Mima Janković. A színházak közül az újvidékin kívül a niši Népszínház és a szabadkai Gyermekszínház szerbhorvát társulata részesült elismerésben.

EGY ÉVAD — HAT VAJDASÁGI DARAB. Kivételesen gazdag volt az elmúlt színházi évad a jugoszláviai magyar drámairodalom számára. Az iuthoni magyar és szerbhorvát társulatok valamint egy külföldi alkalmi együttes összesen hat jugoszláviai magyar szerző művét mutatta be, jelezvén, hogy tudomásul veszik, miszerint jelenleg éppen a drámák korát éli irodalmunk.

A múlt év nyarán a Gyulai Várjátékok keretében mutatták be, a szabadkai ifj. Szabó István rendezésében, Gobby Fehér Gyula A budaiak szabadsága (A szabadság pillanata) című történelmi drámáját, amelynek képfelvételét az idén a Magyar Televízió közönsége is láthatta, majd a Szabadkai Népszínház színre vitte Bosnyák István Nehéz honfoglalás című, Sinkó Ervinről szóló dokumentumdrámáját. Folytatódott a sor Deák Ferenc Torjának immár harmadik premierjével (az újvidéki Rádiószínház és a belgrádi Nemzeti Színház után most az újvidéki Szerb Nemzeti Színház tűzte műsorra), s következett az Újvidéki Színház három ösbemutatója: Gion Nándor Ezen az oldalon, Gobby Fehér Bűnös-e a Szél? és Tolnai Ottó Végeladás című darabja. Művelődési közvéleményünk örömmel nyugtázzhatja, hogy színházaink drámaíródalmunk iránt fokozottabb érdeklődést mutatnak.

STOJAN VUJIČIĆ PEN-CLUB DÍJA. A Szerb Pen-Club elismerésben részesítette Stojan D. Vujičić budapesti szerb műfordítót és irodalomtörténészt a fordítás terén kifejtett munkásságáért. Vujičić számos remek műfordítással tolmácsolta a jugoszláv népek irodalmát a magyar közönségnek. Többek között Andrić, Krleža, Bora Stanković, Đorđe Lebović, Velimir Lukić munkáit ültette át magyarra. Számos antológia összállítója, s jelentős tanulmányokat is ír a szerbhorvát népek irodalmáról. A Pen-Club Díját a Desanka Maksimović, Grozdana Olujić, Aleksandar Tišma, Nikola Trajković és Jovan Hristić összetételű bíráló bizottság ítélte oda.

ÚJ KÉPZŐMŰVÉSZETI FOLYÓIRAT BELGRÁDBAN. A belgrádi Bölcsészettudományi Kar művészeti

történeti szakának modern művészeti ágazata 3+4 néven új képzőművészeti folyóiratot indított. A folyóirat Lazar Trifunović és Slobodan Mijušković egyetemi tanárok kezdeményezésére elsősorban a modern művészetet hallgató egyetemisták sikeresebb dolgozatait, diplomamunkáit és tanulmányait közli, ezenkívül serkenti a fordítói munkát és a tárlatkritikát is.

Már a 3+4 első számából is kitűnik, hogy a szerkesztőség napjaink legújabb irányzatainak bemutatását részesíti előnyben. Többek közt közli Achille Bonito Oliva *Eltérő avantgarde-ok: Európa/Amerika* című tanulmányát, valamint Ian Burn, Mel Ramsden, Victor Burgin és Douglas Huebler konceptualista alkotók vallo-másait. A Jel a képzőművészetben című rovatban a festészet nyelvi és jel-tani analízisét tartalmazó dolgozatok kaptak helyet. A folyóirat anyagát a tárlatbemutatók és interjúk mellett terminológiai szótár egészíti ki.

A 3+4 az egyetemi reform sikeresebb végrehajtásának adalékaként évente egyszer, jobb esetben szemesz-terenként fog megjelenni. Ha az első szám színvonalán marad, a belgrádi egyetemisták folyóirata az *Umetnost* című művészeti folyóirat hiányosságait méltón tudja majd pótolni.

SZ. B.

AZ AMERIKAI KULTÚRA: egy pillantás a hetvenes évekre. A „hetvenes évekre” most vagyunk az utóján, s az Egyesült Államok siet, hogy bemutassa az Óvilágnak, milyen volt az USA kulturális élete a most végződő évtizedben. Erre a célra egy hatalmas, kétszintű, fémcsővekre szerelt kupolaszerű sátor készült (Burchingham Fuller tervei alapján), s benne kapott helyet az az anyag, mely által a hetvenes évek amerikai kultúrájával kellene megismerkednünk. Festmények, grafika, fényképek, jel-